

Betalingsformidling

Oslo, februar 1988

Rapport 1987

Årsrapport 1987
fra
Intern arbeidsgruppe
for betalingsformidling

Oslo, februar 1988

Å R S R A P P O R T F O R
B E T A L I N G S F O R M I D L I N G 1 9 8 7

Innhold:

1. Innledning
2. Norges Banks oppgaver i betalingsformidlingen
 - a. Organiseringen av betalingsformidlingsarbeidet i Norges Bank
 - b. Seddel- og myntutvalget
 - c. Intern arbeidsgruppe for betalingsformidling
 - d. Kontaktutvalget for betalingsformidling
 - e. Organiseringen av seddel- og myntdistribusjonen i Norge
 - f. Valuteringspraksis Norges Bank og Postgiro
3. Enkelte utviklingstrekk innen betalingsformidlingen i Norge og med utlandet:
 - a. Sedler og mynt
 - b. Bankgiro
 - c. Postgiro
 - d. Sjekkbruken
 - e. Minibanker, EFTPOS og betalingskort
 - f. SWIFT
4. Enkelte prinsipielle norske betalingsformidlingsspørsmål i 1987:
 - a. Elektronisk betalingsformidling EFTPOS
 - b. Internasjonale betalingskort
 - c. Gebyrsituasjonen i Norge
 - d. Samordningsproblemer Postgiro/Bankgiro
 - e. Statens økonomiforvaltning, herunder bl.a. offentlige betalingsordninger
 - f. Statlig subsidiering av Postverket og bankene

1. INNLEDNING

Som et koordinerende organ for Norges Bank innen betalingsformidlingsområdet, er det etablert Intern arbeidsgruppe for betalingsformidling. I mandatet for denne arbeidsgruppen er det bestemt at det skal utgis en betalingsformidlingsrapport. Denne rapporten representerer første utgave av Norges Banks årlige betalingsformidlingsrapport.

Rapporten skal være en informasjonskilde om Norges Banks engasjement innen betalingsformidlingen og utviklingen innen norsk og internasjonal betalingsformidling. I rapporten for 1987 vil det også gis en presentasjon av de forskjellige organer i sentralbanken som arbeider med betalingsformidlingsspørsmål. Konsulent Dag-Inge Flatraaker har som sekretær for Intern arbeidsgruppe for betalingsformidling redigert denne årsrapport.

2. NORGES BANKS ROLLE/ANSVAR I BETALINGSFORMIDLINGEN

I den nye lov om Norges Bank som ble effektiv 24. mai 1985, ble sentralbankens oppgaver utvidet fra seddelmonopol til også å skulle fremme et effektivt betalingssystem innenlands og utenlands.

Norges Bank er således pålagt til dels betydelige lovfestede oppgaver på betalingsformidlingssiden. Hvor omfattende disse oppgavene vil være i praksis, vil i stor grad avhenge av hvor bredt sentralbanken til enhver tid ønsker å definere sitt arbeidsfelt innen betalingsformidling.

I den videre fremstilling vil det skilles mellom tre hovedkategorier av betalingsformidlingsoppgaver. Disse vil summarisk bli klassifisert som produksjonsrettede, kunderettede og politikkrettede betalingsformidlingsoppgaver.

a. Organiseringen av betalingsformidlingsarbeidet i Norges Bank.

Arbeidet med betalingsformidlingsspørsmål i Norges Bank foregår i flere avdelinger og på flere plan. Det kan i den sammenheng være hensiktsmessig å skille mellom produksjonsrettede, kunderettede og politikkrettede betalingsformidlingsoppgaver.

Produksjonsrettede betalingsformidlingsoppgaver:

Seddeltrykkeriet og Den Kongelige Mynt er tillagt ansvaret for produksjon av sedler og mynt. Som kjent har Norges Bank enerett til å utstede pengesedler og skillemynt. Sentralbanken bestemmer sedlenes og myntenes pålydende og utforming. Etter vedtak av Kongen kan banken også utgi jubileum og minnemynter.

Sedlene produseres i Norges Banks Seddeltrykkeri som er lokalisert i den nye hovedsetebygningen. Siste år er det produsert:

Valør	Antall	Beløp
50 kr	25,7 mill.stk.	kr. 1.29 milliarder
100 kr	63,2 mill.stk.	kr. 6.32 milliarder
1000 kr	4,9 mill.stk.	kr. 4.90 milliarder

Videre produseres det meste av statens verditrykksaker, spesielt frimerker (209.350.000 mrk) og pass (324.000), samt aksidenstrykksaker. Ved Seddeltrykkeriet er det ansatt om lag 130 personer.

Den Kongelige Mynt på Kongsberg ble overtatt av staten i 1961/62, og i tillegg til mynt produseres minnemynter og medaljer. Ved Mynten er det for tiden omkring 70 ansatte.

Både mynt- og seddelproduksjon er industriell virksomhet av til dels komplisert teknisk natur. Videre tilsier produktenes særskilte karakter at det må stilles helt spesielle krav til sikkerhet, kontroll, m.v. Begge produksjonsbedrif-

tene er i ferd med å gjennomføre betydelige rasjonaliserings-tiltak, og i den sammenheng vurderes mulighetene for å påta seg andre relevante produksjonsoppgaver.

Kunderettede betalingsformidlingsoppgaver:

Bankavdelingen (BA) er sammen med Seddeltrykkeriet og Den Kongelige Mynt (DKM) ansvarlig for planlegging og koordinering av produksjon, distribusjon, lagring og destruksjon av sedler og mynt og for kvalitet, sikkerhet og samarbeidet med bankene og Postverket i tilknytning til denne oppgaven.

Avdelingen er også ansvarlig for den innenlandske betalingsformidling for bankens kunder, for valuteringsregler, gebyrsatser m.v. og for kvaliteten av disse tjenestene. Avdelingen er ansvarlig både for utformingen av regler på disse områdene og for informasjon om dem. Bankavdelingen er tillagt ansvaret for Norges Banks funksjon som bankenes bank og som oppgjørsbank for avregningssystemene Integreert Data-behandling (IDA), Bankenes Betalingsentral (BBS) og Verdipapirsentralen (VPS). Bankavdelingen er innenfor disse oppgaver både tillagt kunderettede og mer politikk-pregede oppgaver.

For å sikre koordinering og effektivisering av seddel og myntvirksomheten er det i Norges Bank opprettet et internt Seddel- og myntutvalg under ledelse av Bankavdelingens direktør og med ledelsen i DKM og Seddeltrykkeriet som faste medlemmer. I dette utvalget vurderes sedlenes og myntenes pålydende og utforming, fremtidig seddel- og myntetterspørsel fordelt etter valører, m.v.

Markedsoperasjonsavdelingen (MOA) har gjennom Kontoret for utenlandske betalinger (KUB) ansvaret for bankens utføring av internasjonale betalingsoppdrag, herunder bl.a. bankens SWIFT-tilknytning, inkasso og utenlandske markedsoperasjoner.

Politikkrettede betalingsformidlingsoppgaver:

Finansmarkedsavdelingen (FIM) er ansvarlig for mer generelle spørsmål i tilknytning til betalingsmiddelstruktur og overordnede rammebetingelser innen betalingsformidlingsområdet, som utviklingen innen elektronisk betalingsformidling, prinsipper for gebyrlegging, kostnadsforhold, m.v. - dvs. spørsmål av betydning for konkurranse- og soliditetsforhold og finansmarkedenes funksjonsmåte og utvikling. Videre ivaretar FIM kontakten med Kredittilsynet.

Disse aktiviteter skjer - bl.a. gjennom Intern arbeidsgruppe for betalingsformidling - i nært samarbeid med andre berørte avdelinger i banken (BA, Teknologi, UTSA, MOA o.s.v.). Videre utøves aktivitetene gjennom kontakt med eksterne aktører innen betalingsformidlingen (f.eks. banker, bankforeningene, Finansdepartementet, Samferdselsdepartementet, Postdirektoratet, Forbrukerrådet osv.) og gjennom Kontaktutvalget for betalingsformidling. For tiden arbeides det i Norges Bank med å bygge opp en norsk informasjonsdatabase for betalingsformidling som vil inneholde informasjon om betalingsinstrumenter, transaksjoner, gebyrer osv.

Utrednings- og statistikkavdelingen (UTSA) bidrar gjennom spesialoppdrag med å øke innsikten i hvordan betalingssystemene fungerer.

b. Seddel- og myntutvalget.

For å sikre koordinering og effektivisering av seddel og myntvirksomheter er det i Norges Bank opprettet et internt Seddel- og myntutvalg.

I direksjonsmøte 19.6.85 ble det vedtatt bl.a.:

"Det opprettes et permanent utvalg bestående av direktørene i Bankavdelingen, Seddeltrykkeriet og DKM, under ledelse av førstnevnte, som skal

ha ansvar for planlegging og koordinering vedrørende produksjon, lagring, transport og destruksjon av sedler og mynt. Stabskontoret i Bankavdelingen vil fungere som sekretariatet for dette utvalget."

Seddel- og myntutvalget har i 1987 bestått av:

Direktør Lagerløv, BA (leder)
" Ulsteen, Seddeltrykkeriet
" Kolberg, DKM

Av saker som har vært behandlet i utvalget nevnes bl.a.:

- seddel- og myntbehovet frem til 1991
- reservesedler til beredskap
- ny 1000-krone, fremdrift
- instruks for verditransporter
- jubileumsmynter/minnemedaljer
- myntsett
- markedsføring av proof-mynter
- fremtidig produksjon av DKM
- ny myntrekke

Myntrekken har vært vurdert flere ganger i den senere tid. Etter drøftelser i Seddel- og myntutvalget og med ledelsen ble det i 1987 bestemt at det foreløpig ikke skal gjøres endringer i myntrekken. Dersom behovet for 10-ører fortsatt øker, skal spørsmålet om ny, eventuelt større 10-øre tas opp senere.

c. Intern arbeidsgruppe for betalingsformidling:

Denne arbeidsgruppen ble etablert i forbindelse med omorganiseringen av Norges Bank ved årsskiftet 1985/86. Gruppen fant sin nåværende form høsten 1986. Sekretariat- og lederfunksjonen er tillagt Finansmarkedsavdelingen. På møtet i Koordineringsutvalget 26.11.86 ble følgende mandat fastlagt for Intern arbeidsgruppe for betalingsformidling.

"Faste medlemmer av arbeidsgruppen er BA, DKM, FIM, MOA, Seddeltrykkeriet, Teknologiseksjonen (ADA) og UTSA. Leder og sekretariat for gruppen er FIM.

1. Gruppen skal være et forum for gjensidig informasjon og tjene som rådgivende organ for bankens ledelse og de avdelinger som er involvert i arbeidet med betalingsformidling, gebyrspørsmål, avregningssystemer m.v.
2. Gruppen skal to ganger årlig utarbeide en rapport om arbeidet i banken på områder nevnt i punkt 1. Samtidig skal utarbeides en oversikt over utviklingen innen betalingsformidling nasjonalt og internasjonalt m.v.
3. I den grad det er hensiktsmessig, skal gruppen gi sin vurdering av de utredninger/forslag som angår problemstillingen angitt i punkt 1 før disse fremlegges for Hovedstyret.
4. Behovet for og sammensetningen av gruppen vurderes på nytt innen utgangen av 1987."

Ved utgangen av 1987 hadde arbeidsgruppen følgende medlemmer:

Finansmarkedsavdelingen: Dir. Jon A. Solheim (leder)
Ass.dir. Asbjørn Fidjestøl
Spesialrådgiver Carl Jacob Vogt
Avdelingssjef Morten Carlsen
Konsulent Dag-Inge Flatraaker (sekretær)

Bankavdelingen: Dir. Ragnhild Lagerløv
Ass.dir. Sylvi Johansen
Kontorsjef Karin Lohrmann

Seddeltrykkeriet: Dir. Per Ulsteen

Den Kongelig Mynt: Dir. Ole Robert Kolberg

Utrednings- og
Statistikkavdelingen: Ass.dir. Leiv Vidvei

Teknologiseksjonen: Tekn.dir. Erik Bærøe

Markedsoperasjons-
avdelingen: Kontorsjef Finn Torkildsen

I løpet av 1987 er det avholdt 4 møter i Intern arbeidsgruppe for betalingsformidling. Etter nærmere vurdering er det bestemt at arbeidsgruppens betalingsformidlingsrapport skal utarbeides en gang årlig, og ikke to ganger som bestemt i det opprinnelige mandat.

En viktig funksjon i gruppen har vært utveksling av intern informasjon. En rekke spørsmål har vært drøftet, og av viktige saker kan nevnes:

- Utviklingen innen elektronisk betalingsformidling i varehandelen, EFTPOS.
- Omfanget av statlig subsidiering av Postgiro, herunder vurdering av rapport fra Senter for Anvendt Forskning vedrørende det økonomiske forholdet mellom staten og Postverket.
- Norges Banks valuteringspraksis overfor Postgiro.
- Samordningsproblematikk Bankgiro/Postgiro, herunder forslaget om fellesblankettløsning.
- Striden mellom de internasjonale reisekortselskaper og staten v/Finansdepartementet, herunder forholdet til finansieringsvirksomhetsloven og retten til å ta brukerstedsprovisjoner.
- Gebyrsituasjonen i Norge, herunder vurdering av behovet for avtaleregulering av prisavtaler samt floatproblematikk.

- Postsparebankens introduksjon av egne sjekker. Problemer knyttet til avtaleverket med øvrige sjekktutstedere (d.v.s. forretnings- og sparebankene).
- Spørsmål knyttet til Norges Banks egen gebyrpraksis.
- Seddel- og mynstsituasjonen.

d. Kontaktutvalget for betalingsformidling.

På bakgrunn av Norges Banks ansvar for å fremme et effektivt betalingssystem innenlands og overfor utlandet og ut fra behovet for en samfunnsmessig tjenlig utvikling på dette området, tok Norges Bank initiativ til å etablere et nært samarbeid både med produsentene og brukerne av betalings-tjenester og med berørte offentlige institusjoner. I januar 1986 etablerte Norges Bank Kontaktutvalget for betalingsformidling med følgende medlemmer:

Norges Bank

Den norske Bankforening

Sparebankforeningen i Norge

Norges Handelstands Forbund

Postdirektoratet

Teledirektoratet

Datatilsynet

Forbrukerrådet

Kredittilsynet

Finansieringsselskapenes Forening (ble medlem i løpet av 1987)

Sentralbanksjefen er leder av Kontaktutvalget, mens Finansmarkedsavdelingen er tillagt sekretariatsfunksjonen. Det avholdes møter 4 ganger i året.

Norges Banks ansvar i henhold til den nye sentralbankloven, den senere tids raske utvikling innen tilbud av nye elektronisk baserte betalingstjenester og bekymring blant brukerne om kostnader, sikkerhet, personvern og kompleksitet forbundet med de nye betalingsinstrumenter var forhold som

tilsa at det var behov for et bredt sammensatt kontaktutvalg innen betalingsformidling.

Den nye loven om Norges Bank gir ikke sentralbanken myndighet til å gripe inn i betalingsformidlingen til andre institusjoner. Hovedsiktemålet er at Kontaktutvalget skal sikre at medlemmene holder seg gjensidig informert om utviklingen innen betalingsformidlingen og ta opp saker av felles interesse.

I løpet av få år har Norge fått et landsomfattende samordnet system for minibanker og bensinautomater. Interessen konsentrerte seg i 1987 særlig om det kortbaserte elektroniske betalingssystem i varehandelen. Norges Banks primære siktemål har vært å sikre samordning mellom teknologisk ulike kortbaserte løsninger.

Hittil har Norges Banks viktigste oppgave på kortområdet vært å holde seg godt orientert om den faktiske utvikling, og å sørge for nødvendig henstillinger til aktørene om å ivareta overordnede samfunnsmessige målsettinger. De berørte partene i denne prosessen har stor sett vist vilje til å ta hensyn til disse overordnede målsettinger.

Bl.a. følgende saker/problemstillinger har vært reist i Kontaktutvalget siden opprettelsen:

- Samordningsdrøftelser ved innføring av elektronisk betalingsformidling i varehandelen, EFTPOS.
- Statlige betalingsordninger, herunder bl.a. skattebetalingsordningene og omfanget av statlig subsidiering av Postgiro og bankene.
- Samordningsproblematikk Bankgiro/Postgiro, herunder forslag om fellesblankett.
- Gebyrer i betalingsformidlingen. Vurderingen knyttet til kostnadsforhold og dagens prising av betalings-tjenester, herunder "prising" via float.

Samordningsspørsmål innen elektronisk betalingsformidling (EFTPOS) har vært spesielt tidkrevende for Kontaktutvalget i 1987, nærmere omtale av utviklingen på dette området i kapittel 3a.

e. Organiseringen av seddel- og myntdistribusjonen

På møtet i Administrasjonsutvalget 9.10.86 ble det nedsatt en prosjektgruppe med bl.a. følgende mandat:

"Prosjektgruppen skal vurdere organiseringen av seddel- og myntdistribusjonen, herunder Norges Banks rolle og hovedansvar som produsent av sedler og mynt samt oppgavedelingen mellom Norges Bank og Postverket/bankene når det gjelder distribusjon, lager og kassehold, inndragelse og destruksjon av slitte sedler, - alt under tilbørlig hensyn til gitte sikkerhetsrutiner for personer og verdier. Som ledd i sitt arbeid skal prosjektgruppen vurdere hvilken effekt ordningen med rentegodtgjørelse har bl.a. hatt - på omfanget av verditransporter (antall og beløp)".

Gruppen (også kalt "Tvedtutvalget" etter utvalgslederen, direktør John Tvedt) avga 2.12.1986 sin tilråding om ordningen med rentegodtgjørelse. Gruppen foreslo at rentegodtgjørelse på kassehold i bankene og Postverket skulle opphøre fra og med 1.1.1988. Tiden frem til denne dato ble benyttet til, i samråd med Postverket og bankene, å etablere visse overgangsordninger som bidrag til et mer effektivt og sikkert betalingssystem og en rasjonell arbeidsdeling mellom Norges Bank, Postverket og bankene.

Videre ble det foreslått å utvide Norges Banks tjenestetilbud innen seddel- og myntforsyningen i form av gebyrbelagte tjenester for å oppnå en mer hensiktsmessig arbeidsdeling mellom Norges Bank og de øvrige aktørene. Dette vil innebære at Norges Bank i fremtiden kan tilby gebyrbelagte tjenester innen seddel- og myntbehandlingen,

som f.eks. spesielle seddelkvaliteter til minibank, nattsafetjenster, sortinger av mynt på valører osv.

Hovedstyret vedtok på møtet 16.12.87 "Tvedtutvalgets" tilrådninger, som ble iverksatt fra 1.1.1988.

f. Valuteringspraksis Norges Bank/Postgiro

Norges Bank har siden november 1986 hatt flere møter med Postverket for å få endret de valuteringsregler Postgiro har praktisert overfor Norges Bank. Postverket har kunnet disponere samme dags innbetalinger på sin konto i Norges Bank, mens Norges Bank ikke har hatt tilsvarende disponeringsadgang for midler på sin postgirokonto.

Norges Banks innskudd i Postgiro utgjorde i 1986 gjennomsnittlig 1,5 - 2 milliarder kroner ved utgangen av hver måned. Med virkning fra 1. oktober 1987 endret Norges Bank sine valuteringsregler overfor Postverket slik at disponeringsdagen og valuteringsdagen ble den samme som for Norges Banks postgirokonto. Senere har Postgiro endret sine bokføringsrutiner overfor Norges Bank slik at banken kan få oversikt over samme dags "skyggesaldo". I praksis betyr det at Norges Bank kan disponere sine midler på konto i Postgiro samme dag. Norges Bank gikk som følge av dette den 15.12.87 tilbake til den tidligere valuteringspraksis overfor Postverket.

3. UTVIKLINGSTREKK INNEN BETALINGSFORMIDLINGEN I NORGE.

Det finnes ulike sett av betalingsinstrumenter og betalingssystemer i Norge. Det vil i det følgende gis en summarisk oversikt over disse:

- Sedler og mynt
- Sjekk
- Bankgiro
- Postgiro
- Betalings- og kredittkort

- Minibank
- Remisser
- Brevlige og telegrafiske overførsler
- Betalingsformidling mot utlandet, herunder SWIFT, Eurosjeck, noter (valuta), telegrafiske og brevlige overførsler osv.

Valg av betalingsmåte og betalingssystem avhenger av forhold som tilgjengelighet, gebyrer/kostnader, hurtighet, sikkerhet, m.v. Kostnadene forbundet med produksjon av de enkelte tjenester, den teknologiske utviklingen samt produsentenes gebyrpolitikk er i sterk grad med å påvirke disse forhold.

a. Sedler og mynt

Gjennomsnittlig utestående beløp av sedler og mynt økte fra 1986 til 1987 med 1,5 mrd. kroner til 27,8 mrd. kroner, dvs. en økning på 5,5% mot 8,0% i 1986. Til sammenligning steg publikums likviditet (M2) med 16,3% i 1987 og 4,6% i 1986. Sammensettingen av publikums likviditet har hatt en vridning vekk fra sedler- og mynt. Dette har sammenheng med utviklingen innen betalingsformidlingen mot økt tilgjengelighet av kontodisponibel likviditet, men er også en følge av høyere rente på bankinnskudd. Samtidig har sedlenes omløpshastighet økt i perioden slik at deres relative betydning som likvide betalingsmidler ikke har sunket i tilsvarende grad som veksttallene indikerer.

Sedler:

Med hensyn til utviklingen av de enkelte seddelvalører har bruken av 1000-kronen vist jevn økning de senere år. Regnet i verdi stod den i 1987 for 62,4% av gjennomsnittlig seddelomløp mot 61,1% i 1986 og 57,9% i 1985. Om lag 40% av Norges Banks utgang av 1000-kronesedler skjer i forbindelse med skatteutbetalingen i september/oktober.

Økningen i 1000-kronens andel av seddelømløpet har skjedd på bekostning av 100-kroneseddelen. I perioden 1985-87 ble 100-kronens andel redusert fra 33,2% til 31,7%, noe som delvis har sin forklaring i økt omløpshastighet og den generelle prisutviklingen. Veksten i bruken av mini-banker har isolert sett bidratt til å dempe denne nedgangen.

500-kronens andel av seddelømløpet viser en nedgang til fra 2,9% fra 3,2% året før. For 50-kronens vedkommende er den prosentvise andel på 2,2% den samme som ifjor.

Utvalgte tall for seddelømløpet 1985 - 1987

a) Seddelømløpets sammensetning - Årsgjennomsnitt
(mill.kroner) 1985-1987

	1000	500	100	50	10	5	Total
1985	13.674,8	801,3	7.677,4	458,7	491,9	6,2	23.110,3
1986	15.109,4	790,5	8.033,9	540,3	234,5	6,2	24.714,9
1987	16.244,5	763,7	8.264,1	577,8	173,2	6,2	26.029,6

b) Seddelømløpets sammensetning, relativ fordeling, 1985-87

	1 000	500	100	50	10	5	Total
1985	59,2%	3,5%	33,2%	2,0%	2,1%	0,03%	100
1986	61,1%	3,2%	32,5%	2,2%	0,9%	0,03%	100
1987	62,4%	2,9%	31,7%	2,2%	0,7%	0,02%	100
Endring 1985-87	+3,2%	-0,6%	-1,5%	+0,2%	-1,4%	-0,01%	

c) Tilintetgjorde sedler, 1985 - 1987:

	1 000	500	100	50	10	Total
1985	2.957,9	382,7	3.868,5	605,7	600,1	8.415,9
1986	3.005,1	359,1	4.524,4	752,7	265,5	8.906,8
1987	3.026,6	343,9	5.628,8	735,2	25,8	9.760,3

d) Gjennomsnittlig levetid for sedler, 1985 - 1987 (År):

	1 000	500	100	50	10
1985	4,6	2,2	2,0	0,7	0,9
1986	4,6	2,2	1,7	0,6	1)
1987	5,6	2,3	1,5	0,7	

1) 10-kronesedler tatt ut av sirkulasjon

Mynt:

Med hensyn til utviklingen av de enkelte myntvalører har bruken av 10-kronen vist stor økning siden den ble innført i 1984. Regnet i verdi utgjorde den i 1987 hele 42,4% av gjennomsnittlig myntomløp mot 39,6% i 1986 og 25,1% i 1985. Den har således i økende grad blitt akseptert som betalingsmiddel hos brukerne. Videre benyttes 10-kronen i økende grad som automatmynt. Den kraftige økningen har i stor grad skjedd på bekostning av 5-kronen og 1-kronen, men 10-kronemynten har også i noen grad erstattet 50-kronesedlen. 5-kronens og 1-kronens andel av gjennomsnittlig myntomløp har i perioden sunket med henholdsvis 7% og 6,2%.

10-øren utgjør en relativt stor andel av det totale myntomløpet. I 1987 var en gjennomsnittlig utestående beholdning av 10-ører på ialt 1165 millioner stk. 10-øren sirkulerer meget dårlig og Norges Bank må hver måned

tilføre markedet ca. 9-11 millioner stk. 10-ører for å tilfredsstille etterspørselen.

Utvalgte tall for myntomløpet 1985-1987:

Skillemyntomløpets sammensetning 1985 - 1987, årsgjennomsnitt (millioner kroner):

	10	5	1	0,50	0,25	0,10	Kobber	Total
1985	320,4	345,5	349,6	92,8	45,6	94,0	26,5	1.274,2
1986	639,2	342,0	360,8	96,9	43,8	104,8	26,1	1.613,6
1987	744,8	352,4	372,2	101,4	42,9	116,5	26,0	1.756,2

Skillemyntomløpets sammensetning, relativ fordeling, 1985-1987:

	10	5	1	0,50	0,25	0,10	Kobber	Total
1985	25,1%	27,1%	27,4%	7,3%	3,6%	7,4%	2,1%	100
1986	39,6%	21,2%	22,4%	6,0	2,7%	6,5%	1,6%	100
1987	42,4%	20,1%	21,2%	5,8%	2,4%	6,6%	1,5%	100
Endring fra 1985-87	+17,3%	-7,0%	-6,2%	-1,5%	-1,2%	-8,0%	-0,6%	

b. Bankgiro.

Bankgirosystemet er basert på elektronisk databehandling og optisk lesing av bankgiroblankettene i Bankenes Betalingsentral (BBS).

Det var i 1987 fortsatt økning i bruk av bankgirotjenester. Totalt behandlet BBS i 1987 147,4 millioner betalingstransaksjoner. Antall bankgirotransaksjoner var i 1987 på 135 millioner, d.v.s. en økning fra 1986 på 8,9%.

Av bankgirotjenestene utgjorde Auto-Giro og Direkte Remittering ialt 24.8 millioner transaksjoner, herav Auto-Giro 2.2 millioner og Direkte Remittering 22.6 millioner. Målt i antall transaksjoner ble Postgiro passert av Bankgiro i løpet av 1986.

I beløp formidlet BBS i 1987 totalt 1220 milliarder kroner, eller 4,82 milliarder kroner i gjennomsnitt pr. virkedag. Dette er en økning på 13,1% fra 1986. Det er en klar tendens mot økt bruk av såkalte direktetjenester (dvs. "papirløse" transaksjoner, herunder AutoGiro og Direkte Remittering). Disse tjenestene er minst kostnadskrevende å produsere.

Auto-Giro - bankenes automatiske innkrevnings- og betalings-service - har hatt en økning i 1987 på 40% mot 30% økning i 1986. Det forventes en ytterligere oppgang i bruken av Auto-Giro og Direkte Remittering i 1988.

Oversikt over utviklingen av antall bankgirotransaksjoner de senere år: (Kilde BBS)

1982	1983	1984	1985	1986	1987
71	80	93	108	125	135

(millioner transaksjoner)

c. Postgiro.

Postgiro har tradisjonelt utgjort et av de viktigste elementene i betalingsformidlingen. Som nevnt ble Postgiro i 1986 for første gang passert av BBS hva angår transaksjonsomfang. Antall transaksjoner (innbetalinger, utbetalinger og gireringer) var 128,1 millioner i 1987, en økning på 3,6% fra 1986. Omsetningsbeløpet i 1987 var 2202 milliarder kroner, en økning på 13,2% fra 1986. Størrelsen på omsetningsbeløpet har til viss grad sammenheng med store interne overføringer mellom statlige postgirokonta.

Oversikt over utviklingen av antall postgirotransaksjoner de senere år: (Kilde Postgirokontoret)

1982	1983	1984	1985	1986	1987
112	116	115	115	124	128

(millioner transaksjoner)

I 1987 var 51,2% av transaksjonene innbetalinger, 22,7% utbetalinger og 26,1% gireringer.

I 1987 var veksten for de enkelte transaksjonstyper fra tilsvarende periode året før som følger:

Innbetalinger	Utbetalinger	Gireringer	Totalt
- 2,5%	+ 10,3%	+ 14,8%	+ 3,6%

d. Sjekk

Sjekkbruken har siden innføring av lønnskontoordningen i 1960-årene og frem til 1985 vist jevn vekst. I 1984 passerte antall trukne sjekker på banker 100 mill.stk. I 1985 og 1986 gikk sjekkbruken ned med henholdsvis 15% og 20-30%, og antall trukne sjekker på banker kom i 1986 ned i ca. 70 millioner. Denne utviklingen kan sees i sammenheng med introduksjon av gebyrer, økt antall minibanker og i en viss grad utviklingen innen betalingskort- og kredittkort-markedet. 1986 var det første året som innføringen av sjekkgebyr hadde full effekt, og det er trolig den viktigste enkeltfaktor til å redusere sjekkbruken. Foreløpige tall tyder på at sjekkbruken har gått litt opp i 1987, noe som kan ha sammenheng med fortsatt økning i antall sjekk-disponible konti.

Oversikt over utviklingen over antall sjekker trukket på banker de senere år: (Kilde: Sparebankforeningen, Bankforeningen og IDA).

1982	1983	1984	1985	1986	1987
92	94	101	86	70	76 *

(millioner transaksjoner)

* Foreløpige tall.

Den største delen av sjekkevregningen i Norge er lagt til EDB-sentralen Integrert Databehandling A/S (IDA) og til Sparebanken ABC. IDA avregnet i 1987 38 millioner sjekker (herav 30,2 mill. i Oslo og 7,9 mill. i Bergen), mens Sparebanken ABC avregnet 18 mill. sjekker. Postsparebanken er nå i ferd med å introdusere sine egne sjekker.

I Norges Banks egen sjekkevregning (d.v.s. Oslo Bankavregningskontor) ble det i 1987 omsatt 504,9 milliarder kroner. Dette er en økning på 16,6% fra året før. Antall transaksjoner pr. dag utgjør 1500-2000. Den daglige avregningen i Norges Banks hovedkontor omfatter i første rekke sjekker på store beløp som konteres direkte på de enkelte kunders foliokonto (hovedsakelig banker). Økningen i omsetningsbeløpet skyldes både det antall finansinstitusjoner som benytter Norges Bank og at de i høyere grad enn tidligere benytter Norges Bank som oppgjørsbank.

e. Minibanker, EFTPOS og betalingskort.

Antall minibanker har økt jevnt de senere år og utgjorde ved årsskiftet 1987/88 omlag 1280 enheter. Sparebankene stod for ca. 60 prosent av disse. Bankene hadde ved utgangen av 1987 utstedt omkring 1,25 millioner plastkort, hvorav sparebankenes kortbase utgjorde ca. 800.000,-.

Oversikt over utviklingen for bankautomater (minibanker) de senere år: (kilde: Sparebankforeningen, Bankforeningen og IDA)

	1982	1983	1984	1985	1986	1987*
Antall bank-automater	330	345	385	469	802	1280
Antall kort aktivert til bankautomater (1000)	350	430	485	550	1000	1250
Antall uttak fra bankautomater (mill.)		10	11	15	22	34

*Foreløpig tall.

Det har vært en rask vekst i antall kort i løpet av 1986 og 1987. Dette har sammenheng med innføringen av elektronisk betalingsformidling i varehandelen (EFTPOS) og veksten i antall bensinkortautomater.

EFTPOS-indikatorer pr. 31.12.87 * (Kilde: Sparebankforeningen, Bankforeningen og IDA):

	Antall kort utstedt av banker	Antall transaksjoner	Antall brukersteder
- Bensinstasjoner	1.250.000	9 mill.	1.350
- Andre (øvrige varehandel)	1.250.000	640.000	2.400

*Foreløpig tall

Bankene har også gått inn i kredittkortmarkedet gjennom introduksjon av forskjellige former for kort.

f. SWIFT

SWIFT-systemet er et viktig instrument i betalingsformidlingen mellom Norge og utlandet. En meget stor del av de overføringer som foretas mellom Norges Bank (og norske forretnings- og sparebanker) og utlandet finner sted via

dette systemet, hvor ca. 1.400 banker i 51 land er tilknyttet. I Norge er 30 banker inklusive Norges Bank med i SWIFT. Totalt ble det i 1986 formidlet 192 millioner meldinger over dette systemet, d.v.s. en økning på ca. 22% i forhold til foregående år. Den norske trafikkandel målt etter utgående meldinger på verdensbasis, var i 1986 1,95%, d.v.s. 3.744.000 meldinger. Av dette sto Norges Bank for 17.810, eller i underkant av 0,5%.

Anslagsvis 70% av Norges Banks overførsler til utlandet foretas over SWIFT-systemet. Norges Banks bruk av SWIFT økte fra 13.712 meldinger i 1985 til 17,810 i 1986, d.v.s. en vekst på ca. 23%. I 1987 økte antallet meldinger til 19.667, dvs. en vekst på 10,4% i forhold til 1986 og på 43,2% i forhold til 1985 (se tabell).

Antall utgående SWIFT-oppdrag:

	<u>1. kv.</u>	<u>2. kv.</u>	<u>3. kv.</u>	<u>4. kv.</u>	<u>Totalt</u>
1985	2.864	3.350	3.452	4.064	13.730
1986	4.202	4.404	4.047	5.157	17.810
1987	4.352	4.053	4.928	6.334	19.667

Formidling av overførsler over SWIFT-systemet må anses for å være prismessig gunstig. En vanlig melding, uansett destinasjon, koster BEC 18,- (d.v.s. NOK 3,-), mens en prioritert melding koster BEC 27,- (d.v.s. ca. NOK 4,60).

Markedsoperasjonsavdelingen arbeider med flere prosjekter for å få en bedre utnyttelse av SWIFT.

3. ENKELTE PRINSIPIELLE SAKER I BETALINGSFORMIDLINGEN I 1987

a. Elektronisk betalingsformidling, EFTPOS.

I løpet av 1986 og 1987 har det skjedd en betydelig utvikling innen elektronisk baserte betalingstjenester, spesielt ved innføring av betalingsterminaler i detaljhandelen. Norges Bank har på dette felt hatt som primært siktemål å sikre en samordning mellom teknologisk ulike plastkortbaserte løsninger. Mens forretningsbankene valgte å satse på mikroprosessteknologi, valgte sparebankene magnetstripe-teknologi. Både Den Norske Bankforening, Sparebankforeningen i Norge og Postverket inngikk intensjonsavtaler med Norges Handelstands Forbund og Norges Detaljistforbund om innføring av betalingsterminaler i varehandelen. Mot slutten av året ble det inngått en samordningsavtale mellom Sparebankforeningen og Postverket. Bankforeningen og Sparebankforeningen har hver for seg fulgt opp sine intensjonsavtaler med handelsstanden ved å søke om unntak fra prislovens bestemmelser om pris- og avansereguleringer da de inngikk kostnadsfordelingsavtaler med denne.

Det har vært ført aktive samordningsdrøftelser mellom bankgruppene for å komme frem til løsninger som tilfredsstillende nødvendige samordningshensyn og brukerkrav. Samordning vil her bety at de respektive bankgruppers kort kan brukes parallelt i de respektive terminaler med off-line PIN-kode kontroll der kortbruker ikke skal behøve å idenfisere seg med signaturkontroll. Off-line løsninger bidrar til å eliminere konkurransevridende effekter mellom små og store butikker bl.a. ved at den gjennomsnittlige transaksjonskostnad kan holdes lavt selv om antall transaksjoner gjennom dagen er lav.

Bankgruppene undertegnet våren 1987 en ansvarsreguleringsavtale og 22. oktober 1987 en samordningsavtale som delvis

imøtekommer samordningskravene. Samordningsarbeidet har vært vanskeliggjort dels på grunn av kostnadene forbundet med klargjøring av "samordnede" terminaler, dels ulike syn på sikkerhetsaspektene ved de ulike løsninger og dels av markedsstrategiske grunner. Norges Bank har engasjert seg aktivt i dette arbeidet, dels via bilaterale kontakter med partene og dels gjennom Kontaktutvalget for betalingsformidling. Norges Bank har på bakgrunn av de to bankforeningenes samordningsavtale, som etter en overgangsperiode skal innebære full samordning innen dagligvarehandelen og for forretninger med omsetting over 5 mill. kr. pr. år og senere for forretninger med over 3.000 transaksjoner pr. år, ikke funnet det hensiktsmessig å prøve å presse frem mer vidtgående avtaler om samordning. Norges Bank vil ved utgangen av 1988 evaluere utviklingen og vurdere om nye tiltak er nødvendige fra myndighetenes side for å fremme utviklingen mot et samordnet system. Norges Handelsstands Forbund og Forbrukerrådet har gitt uttrykk for at de deler dette syn. EFTPOS-utviklingen i Norge vil kunne innebære at Norge som et av de første land i verden kan presentere et enhetlig, landsomfattende system for elektronisk betalingsformidling i varehandelen.

b. Internasjonale betalingskort:

Ved utgangen av 1987 opererte det fire internasjonale betalingskortselskaper i Norge, henholdsvis Visa Norge A/S, American Express A/s, Eurocard Norge A/S og Diners Club Norge A/S. I tillegg driver sparebankene to reisekort, henholdsvis Premier Card og Firmakort.

For tre av kortselskapene (Am-Ex, Diners og Eurocard) var aktiviteten ved utgangen av 1986 basert på at kortholder ble gitt en betalingshenstand varierende fra 20-60 dager ved kjøp av varer og tjenester.

Visa-kortet medfører en annen oppgjørsform idet kortholders kjøp av varer og tjenester knyttes opp mot en bankkonto.

Salgsnotatene blir fortløpende belastet kortholders konto. Oppgjøret er økonomisk sett nærmest identisk med ett sjekk-oppgjør. Denne typen betalingskort med slik oppgjørsform kalles gjerne for debetkort.

Kortselskapene har som formål å drive betalingsformidling som baseres på at kortholder kan gjøre opp for kjøp av varer og tjenester ved å legge fram sitt betalingskort og signere en standardisert salgsnota. Oppgjøret mellom brukerstedene og kortselskap skjer ved at brukerstedene leverer salgsnotaer til kortselskapet og mottar oppgjør. Det blir så trukket provisjon (brukerstedsavgift) til kortselskap fra brukersted som vederlag for å være tilknyttet kortselskapets nettverk og tjenester, herunder markedsføringstjenester, sikkerhet for oppgjør, tilgang til stort kundenett osv. Brukerstedsprovisjonene varierer fra 1,5 - 6,5% av omsatt beløp og utgjør en stor del av reisekortselskapenes inntektsgrunnlag.

Finansdepartementet opphevet i 1986 reisekortselskapenes dispensasjon fra forskrifter i finansieringsvirksomhetsloven om forbud mot å ta brukerstedsprovisjon. Bakgrunnen for dette var at man ønsket at brukerne av betalingstjenestene (dvs. kortholderne) skulle belastes for kostnadene ved produksjon av disse. Reisekortselskapene (unntatt Visa) gikk som følge av dette til rettsak mot Staten v/Finansdepartementet. Bl.a. bestred selskapene hjemmelsgrunnlaget for å regulere deres aktivitet gjennom finansieringsvirksomhetsloven. Staten ble frifunnet i april 1987 ved dom i Oslo byrett. Selskapene har ikke anket dommen.

Diners Club har tilpasset seg bortfallet av brukerstedsprovisjoner ved at de søkte og fikk konsesjon som finansieringsselskap. American Express har lagt om sin aktivitet til debetkort (som Visa) og mener seg derfor unntatt fra finansieringsvirksomhetslovens virkeområde, herunder forbud

mot å ta salgsledsprovisjoner. Eurocard har også lagt om sin oppgjørsform ved at brukerstedene nå i stor grad står som kreditor for å unngå finansieringsvirksomhetslovens bestemmelser samt å redusere kvoteregulerte utlån. Visa, Eurocard og Am-Ex tar derfor fortsatt brukerstedsprovisjonene for de samme tjenester som tidligere, men med en omlegging av selve oppgjørsformen.

Fra myndighetenes side vurderes det om selskapene ved omlegging av oppgjørsformene kan rammes av finansieringsvirksomhetsloven. Det har også vært reist spørsmål om behovet for en ny lov om kontokort som på en mer hensiktsmessig måte hjemler reguleringen av slike kort.

I forbindelse med den tidligere avklaringen om betalingskortselskapenes aktivitet (dvs. å yte betalingshenstand) rammes av finansieringsvirksomhetsloven, bestred selskapene at deres aktivitet kunne kvotereguleres med hjemmel i Kredittloven. Da dette spørsmålet ble avklart gjennom rettsaken, har selskapene akseptert å innbetale eventuelle etterberegningsrenter som Norges Bank har pålagt dem for overskridelse av utlånskvotene.

Følgende statistikk viser omfanget av reisekortselskapenes virksomhet i Norge i 1987: (kilde: Reisekortselskapene)

	Ant.kort	Ant.brugersteder	Brutto omsetn. (mill.kr.)
American Express A/S	62.500	5.600	--*
Diners Club Norge A/S	60.000	8.200	1000
Eurocard Norge A/S	58.500	6.189	1.281
Visa Norge A/S	400.000	10.000	2.821

*Tall ikke tilgjengelig

c. Gebyrsituasjonen i Norge.

Bankene innførte i 1985, på individuell basis, kundegebyrer ved bruk av sjekker og giroer. Samme år ble det innført gebyrer i sjekk- og giroavregninger mellom bankene. Påtrukne bank betaler nå innløsende bank et interbankgebyr på kr. 4,- pr. sjekk/utbetalingsanvisning.

Sjekkgebyrsettingen baseres hovedsakelig på to modeller. Den såkalte LO/NAF-modellen innebærer at sjekker pålydende over kr. 400,- er gebyrfrie, mens de under gebyrlegges. Den andre modellen baseres på at kunden kan utskrive et gitt antall gebyrfrie sjekker pr. måned med gebyr på de overskytende. De fleste sparebankene følger LO/NAF-modellen, mens forretningsbankene praktiserer begge varianter.

Valuteringspraksisen er i dag ikke avtalesfestet. På næringslivssiden praktiseres i en viss grad kompensert valuterings, dvs. at store næringslivskunder kan gjennom egen avtale med banken få kompensert valuta ved overføring av penger til/fra konti. Dette gjør seg i liten grad gjeldende for personkundemarkedet.

Kostnadene ved betalingsformidlingen dekkes idag inn hovedsakelig via gebyrer, float og rentemargin. En slik uoversiktlig kostnadsinndekning medfører en uønsket ressursbruk innen betalingsformidlingen i form av kostnadsovervelting, krysssubsidiering og overforbruk av tjenester. For å få et bedre grunnlag i den videre gebyrdiskusjon vurderer Kontaktutvalget for betalingsformidling å nedsette et utvalg som skal vurdere kostnadene i betalingsformidlingen. Norges Bank vil ha sekretariatsfunksjonen for utvalget, der Forbrukerrådet, Postvesenet, Norges Handelstands Forbund og begge bankforeningene vil være representert.

d. Samordningsproblem Postgiro/Bankgiro.

I forbindelse med Postmeldingen (St.meld. nr. 31 1980/87) ble det lagt frem forslag om fellesblankett for de to giro-systemene. På fellesblanketten skal kontonummerne i begge girosystemer påføres. Dette betyr at betalingsmottakere må ha konto i begge girosystemene for at fellesblanketten skal komme til anvendelse. Betaler vil ha valgfrihet til hvilken konto og girosystem pengene skal gå. Betalingsmottaker kan imidlertid ikke velge. Det er blitt reist kritikk mot denne fellesblankettløsningen både fra bank- og brukerhold (bl.a. Norges Handelstands Forbund og Norges Håndverkerforbund som er betydelige betalingsmottakere). Det fremholdes at det er ressurskrevende og lite rasjonelt for betalingsmottakere i næringslivet å opprettholde et regnskapssystem basert på to kontosystem. En fellesblankett med bare et kontonummer vil gi betalingsmottaker frihet til å bestemme hvilken konto pengene skal gå inn på.

På den annen side vil en fellesblankett med bare ett kontonummer kunne medføre at Postgiro taper en stor del av giromarkedet og blir et ekspedisjonsnett for bankene.

Det var ved utgangen av 1987 ikke avklart hvilken tolkning av Postmeldingens forslag til fellesblankett som skulle legges til grunn, dvs. fellesblankett med utfylling av ett eller to kontonummer for betalingsmottaker. På bakgrunn av ovennevnte samordningsproblematikk har Finansdepartementet varslet at det muligens vil bli nedsatt et arbeidsutvalg som skal vurdere konsekvensen av en fellesblankettløsning samt andre forhold som kan bidra til bedre samordning av de to girosystemene. Arbeidsutvalget var ved årsskiftet 1987/88 ennå ikke opprettet.

Dagens to girosystemer, henholdsvis bankgiro og postgiro, har de senere år på en del områder utviklet seg lite hensiktsmessig sett fra brukernes synspunkt. Bankgiro innlevert på postkontorer er blitt behandlet og avregnet som

postgiro og ikke videresendt for direkte avregning via BBS. Bankene har på sin side praktisert tilsvarende praktisering for postgiroinnbetalinger innlevert i banker. På denne måten har bankene og Postgiro forsøkt å styrke sin markedsandel og float.

For brukerne betyr denne behandlingen at overføringer tar tid i tillegg til at man får et rentetap. Praksisen i de to girosystemene innebærer dessuten at hverken kreditor eller debitor har full valgfrihet for gjennom hvilket system betalingen skal gå. Den senere tid har det imidlertid skjedd visse fremskritt hva angår avregningspraksisen mellom de to girosystemer.

e. Statens økonomiforvaltning, herunder offentlige betalingsordninger.

Det ble i 1987 nedsatt en hurtigarbeidende arbeidsgruppe for å vurdere statens økonomiforvaltning, spesielt med henblikk på å kartlegge betalingsstrømmene i staten, herunder skattebetalingsordningene og Norges Banks rolle som statens bankforbindelse. Bl.a. skattebetalingsordningen medfører at bankene og Postgiro årlig blir subsidiert av staten med store beløp. Disse betalingsordninger har i stor grad vært uendret selv om rammebetingelsene ellers har gjennomgått store endringer. I lys av arbeidet med forbedring av statens økonomiforvaltning vil også Norges Banks rolle som statens hovedbankforbindelse bli vurdert.

f. Statlig subsidiering av Postverket og bankene

Bankene og Postgiro har betydelige inntekter som følge av statlige betalingsordninger. Tradisjonelt har den overveiende del av de statlige betalinger skjedd via Postgiro. I de senere år er bankenes andel økt, både som følge av at flere statlige institusjoner har gitt betaler valget mellom bankgiro eller postgiro og som følge av at stadig flere trygdemottakere velger å få sendt trygdeutbetalinger

direkte til sin lønnskonto. Innenfor skattebetalingsordningen har bankene lenge hatt en sentral stilling.

Antall statlige betalinger via Postgiro var i 1985 om lag 29,3 millioner, eller 25% av alle postgirotransaksjoner. Antall transaksjoner via bank er ikke kjent, men antas å ligge vesentlige lavere.

De statlige transaksjoner medfører ikke bare inntekter, men også betydelige kostnader. Det overskudd som den statlige betalingsformidling resulterer i for bankene og Postgiro skyldes hovedsakelig et mindre antall statlige betalingsordninger. Blant disse har innbetaling av skatter og avgifter størst betydning.

Skattebetalingsordningen ble fastlagt i 1950 årene, og er i hovedsak blitt beholdt senere. Den fremstillingen av ordningene og de virkningene de har for bankenes og Postgiros økonomi som ble gitt i Betalingsformidlingsutvalgets utredning NOU 1979:16 har derfor stadig aktualitet.

Våren 1987 forelå utredningen "Det økonomiske forholdet mellom staten, Postgiro og det øvrige Postverket" fra Senter for Anvendt Forskning (SAF). Utredningen konkluderte med vesentlige lavere tall for statlig subsidiering av Postgiro enn det som har kommet fram tidligere bl.a. i utredningen fra Betalingsformidlingsutvalget.

Siden omfanget av eventuell statlig subsidiering har betydning ved vurdering av betalingsformidlingsvirksomhet enten virksomheten skjer i privat eller offentlig regi, er det i Norges Bank utarbeidet et notat om den statlig subsidiering av Postgiro. Beregningene i notatet indikerer en statlig subsidiering av Postgiro av et betydelig større omfang enn SAF-utredningen viste.

Siden 1985 er kontolånsrenten som staten betaler til Postgiro blitt redusert fra 6,5% til 6% fra 1. januar 1987, og til 5% fra 1. juli 1987. Dersom kontolånsrenten i 1985 hadde vært

5%, ville Postgiros overskudd på statlige konti vært redusert til omlag halvparten.

Som følge av den forverring som har skjedd i Postverkets rammebetingelser og økonomi i 1987 (bl.a. arbeidstidsforkortelse, lavere kontolånsrente fra staten og bortfall av rentegodtgjørelse fra Norges Bank på kassehold) er det ned-satt arbeidsgruppe med representanter fra Norges Bank, Finansdepartementet, Samferdselsdepartementet og Postverket som skal vurdere det økonomiske forholdet mellom Postgiro og staten og Postgiros betydning for Postverkets økonomi.